

24.48x29.01	1/3	עמוד 21	מקור ראשון - מוספים מיוחדים	03/2022	81067793-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

צילום: דוד שטיין

בתפוצה רחבה

נפגשנו עם שלושה נציגי המזרחי העולמית כדי לשמוע מהם על עידוד העלייה לארץ, ההתמודדות עם תופעת ההתבוללות הנרחבת, ועל יהודים בעולם שעדיין לא שמעו על המזרחי

עטרה גרמן

שליחים לבתי ספר יהודים בעולם. אביקסיס (46), המייצג את הקשר עם הקהילות האורתודוקסיות בתפוצות, הוא ראש המערך לשירותים רוחניים בתפוצות, האמון על המגיעים מחו"ל לשיבות ומדרשות בארץ, ולהגעה לקהלים חדשים בעולם.

תנועת המזרחי הוקמה כתנועה פוליטית ציונית-דתית. מפלגת המפד"ל, שהייתה נציגת הציונות הדתית בכנסת, נוצרה מאיחוד של המזרחי והפועל המזרחי, ומאז הם הולכים יחד. בימים אלו מציינת המזרחי 120 שנה להיווסדה, לאחר שצברה בשנים הללו כוח פוליטי רב ברחבי העולם. "שלא נתבלבל, הגורמים החרדים לא

הלאומיים: קרן היסוד, הקרן הקיימת לישראל, ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית. למעשה, דובר, גרינוולד ואביקסיס והם שיקוף של האידיאולוגיה של המזרחי, העוסקת בעם ישראל, בתורת ישראל ובארץ ישראל. דובר (76), שכיהן יותר מעשור כראש ההסתדרות הציונית העולמית, נבחר במסגרת הבחירות האחרונות בקונגרס הציוני לכהן כיו"ר קק"ל, תפקיד שבמסגרתו הוא אחראי על פיתוח ארץ ישראל והתיישבות. גרינוולד (57) שעמד בראש החטיבה להתיישבות, הוא סגן יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית ומכונה "שר החינוך של העם היהודי", בשל אחריותו על יהדות התפוצות באמצעות הוצאת 250

מכירים כבר עשרים וארבע שנים, הולכים יחד ועוברים באותן נקודות ציון. משליחות במדינות בעולם, דרך כהונה כמוזכ"לי בני עקיבא העולמית, ועד היום ככירי נציגי "המזרחי" במוסדות הלאומיים. כך הפכו אברהם דובדני (דובר), רועי אביקסיס וגאל גרינוולד למובילי הקשר של מדינת ישראל עם הקהילות היהודיות ברחבי העולם, על-פי ערכי הציונות הדתית. במסגרת תפקידה של תנועת המזרחי פועלים נציגים להיות מובילים בעשייה של כל אחד מארבעת המוסדות

24.86x30.88	2/3	22	עמוד	מוספים מיוחדים	מקור ראשון - מוספים מיוחדים	03/2022	81067794-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790							

את משנת הציונות הדתית עם הפנים החוצה. מי שעולה על מטוס רואה כמה מדובר בתנועה רלוונטית. אנחנו ממש עוסקים בעתיד, ומנהלים מערך של מאות שליחים בעולם. אני בעצמי תוצר של השליחות הזאת. למרות שאבא שלי היה רב חשוב וההורים שלו היו ציוניים מאוד, בזכות אותם שליחים של בני עקיבא ומורים מישראל הושפענו מהאישיות הכובשת, והתוצאה הייתה שהתחוקנו בערכים היהודיים, למדנו עברית ובסוף התהליך עלינו לארץ."

מהם הכלים שאיתם אתם מתמודדים עם האנטישמיות בעולם?

גרינוולד: "כל יהודי שנמצא בגולה נחשף לתופעה הזאת, הן בהליכה למכולת ולבית הכנסת והן בתנועות הנוער ובספורט. לעיתים זו סתם הערה ולפעמים זו פגיעה ממש. גם הסיפור של התפשטות מגפת הקורונה לא עשה טוב לעם היהודי. האנטישמיות הלכה והתחזקה כשהאשימו אותנו בהפצת המחלה. אני זוכר שכשהייתי ילד, שיחקתי כדורגל עם ילד אחר וניצחתי אותו, ובסוף המשחק הוא קרא לי 'יהודי מלוכלך', אני זוכר את זה כמו היום. אבא שלי לקח אותנו והסביר לו מה זה יהודי ומה זו השואה."

אביקסיס: "כשליחי המזרחי אנחנו פועלים בשני נושאים מרכזיים: מתוך 15 אלף חבר'ה שמגיעים לשנה לארץ ללמוד בישיבות ומדרשות, חלקם חרדים ממש ועוד אחרים בטווח של הציונות הדתית. 4,000 מהם מוגדרים כ'ציוניים מודרניים' - הם לומדים בארץ ישראל, אבל מחוץ לבית המדרש אין להם קשר עם מדינת ישראל. פה אני נכנס, להעניק להם תוכן שקושר אותם עם המדינה דרך פעילויות, שבתות, פגישות עם דמויות ציונות. מבחינתי הם לא רק פה בארץ ישראל, אלא גם קשורים לממלכה שקמה כאן. הפרויקט השני הוא לפתח באמצעות 30 שליחים שיש לנו דרכים להגיע לקהילות רחוקות שעוד לא שמעו על הציונות הדתית. למשל, מחדשים פעילות בצ'ילה ובמקסיקו. גם מי שלא עלה,

רואים במדינת ישראל חלק מתהליך הגאולה. מי שמוזוהה, מלמד ומטפח את הערכים של תורה ומדינת ישראל זה אך ורק אנחנו", אומר גרינוולד. "לכאורה, ארץ ישראל ומדינת ישראל נמצאות בפרדוקס לא פשוט - איך אנחנו מקיימים קהילות ציוניות בחוץ לארץ? זו הרי סתירה. אבל אם הגישה הייתה פעם שיש פתרון אחד והוא עלייה, היום אנחנו מבינים שזה לא יקרה מחר בבוקר, אלא אם כן המשיח יגיע."

המזרחי הוקמה בשנת 1902, עוד לפני הקמת המדינה, יחד עם 'המוסדות הציונים' ו'הקונגרס', כל זה שייך לפעם, מה התפקיד שלה כיום? אביקסיס: "עד 1948 היה ברור שהיעוד של ההסתדרות הציונית הוא להקים מדינה. אז אחרי שהקמנו מדינה צריך לסגור את ההסתדרות הציונית? לא, היא עשתה 'שיפט'. עז אז היו 600 אלף יהודים בארץ, 80% מהעם היהודי היה עדיין בחוץ לארץ. המטרה היא להמשיך לקיים גוף ציוני לאלו שצריכים לעלות, ולחבר את האחרים לרעיון הציונות."

דובדב מבהיר כי הנציגות היחידה של הציונות הדתית בעולם היא המזרחי. "אין שום גוף אחר שמייצג את הציונות הדתית במוסדות הציוניים, והוא חלק מהתנועה הציונית מאז הקמתה - אלו דברים ברורים ופשוטים. זה היה נכון אז ונכון שבעתידים היום. במשך השנים עם ישראל הלך לקצוות, מצד אחד אנחנו נמצאים בתוך ציבור שנתון בתהליכי התבוללות, ומצד שני ציבור שהולך ומתחרד. המשותף לשני הצדדים הוא שהם לא רואים במדינת ישראל נכס או הלב של העם היהודי, אף-על-פי שחלמנו עליה 2000 שנות גלות. לכן, הפצת התורה בקרב יהודי הגולה היא קשה מאוד וחיונית כל-כך. המזרחי היום חשוב אולי יותר ממה שהיה אי פעם, כי הוא הסיכוי היחיד לרפא את המשבר."

גרינוולד: "נכון שההסתדרות הציונית הוקמה על ידי המזרחי, אבל אנחנו ממשיכים את הפעילות הזו, שתפקידה להמשיך להפיץ

חייבים להפוך אותו לציוני בקהילה".
דובדב: "אנחנו צריכים לגרום ליהודים להפנים שאין להם סיכוי בגולה. המאבק באנטישמיות הוא טריגר לעלייה לארץ."

להזיז את הפרוז'קטור

המזרחי העולמית מאגדת כמה גופים מטעם הציונות הדתית. בגופים אלה פעילים כ-600 שליחים שמשרתים ב-226 יעדים. הם אורזים מזוודות, נפרדים ממשפחתם ויוצאים בצעד כמעט חסר תקדים לשליחות של שנה או יותר בקהילות היהודיות, הקונסרבטיביות והרפורמיות ברחבי העולם. אחת מהשאלות המרכזיות ביותר שאיתה מתמודדים השליחים היא סוגיית העלייה לארץ. בעוד היהודים הדתיים בישראל רואים בכך יעד מרכזי, כמעט ללא שום אפשרות אחרת, הקושי בעזיבה והמציאות הנוחה והמוכרת משאירים את היהודים המתבוללים בחו"ל. "יהודים בגולה, לא משנה מאיזה זרם, לא רוצים לעלות לארץ, גם אלו שמאוד אוהבים את מדינת ישראל", מודה דובדב. "הדבר שיביא אותם לארץ הוא לא אידאולוגיה אלא אנטישמיות או שיהיה להם רע. הם לא יעלו מתוך בחירה. הסיכוי היחיד הוא לתפוס את הרור הצעיר ולשתול בו את האידאולוגיה שלנו כדי שיעלה מסיבות דתיות."

דובדב: "אחרי מאה שנה, על כיסאו של הרצל יושב יהודי שומר תורה ומצוות חובש כיפה סרוגה. זו האמירה הכי משמעותית - הציונות הדתית ניצחה. כל השאר לא משנה"

"יש רצון אבל זה לא מעשי, לא מסתכל למציאות בעיניים", מודה אביקסיס בתשובה לשאלה אם יש רצון שהם יעלו לארץ. הוא מציין נתונים מרעישים על אחוזי ההתבוללות מול מספר העולים לישראל. "ישנם 5.2 מיליון יהודים בארה"ב. אם יגיעו בכל שנה 3,000 עולים, ייקח 1,900 שנה עד שכולם יהיו בארץ, וזה בתנאי שבינתיים אף אחד מהם לא יתבולל. אבל לצערנו שיעור ההתבוללות באמריקה הוא 62%, לעומת 75% התבוללות ברוסיה ו-40% בצרפת. מה זה אומר? שגם אם נגיד עלייה ועלייה ועלייה, הם לא עולים מהר כל כך. האם אנחנו מנתקים חיבור עם אלו שהחליטו לא לעלות? לרעתנו לא. גם כשהם שם צריך לטפל במסרים של מדינת ישראל וארץ ישראל. וצריך גם לעבוד קשה לא רק כדי שיעלו לישראל, אלא כדי למנוע התבוללות."

אביקסיס נותן דוגמה: "לפני חמש שנים, כשהייתי מזכ"ל בני עקיבא העולמית, הוזמנתי

"הציונות הדתית ניצחה". ישיבה במוסדות הלאומיים / צילום: המזרחי העולמית

24.85x31.83	3/3	23	עמוד	מקור ראשון - מוספים מיוחדים	03/2022	81067795-3
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

צילומים: יוסי זלינגר, הדס פרוש, פלאש 90

23 כ"ב באדר ב' תשפ"ב | 25.3.2022

היהודי וימינה, אנשים של בנט וגם של סמוטריץ'. איך הפיצול בארץ משפיע גם על מינויים והסכמים קואליציוניים בתוך ההסתדרות הציונית?

אביקסיס: "למרות הפילוג שיש במגזר הציוני-רתי, אנחנו מתעקשים שככל מה שקשור ליהדות חו"ל נמשיך להיות מאוחדים. אין לנו את הפריבילגיה להתפלג כלפי יהדות חו"ל. כתנועה פוליטית עולמית גלובלית מוטל עלינו להמשיך להיות המקף המחבר. אם נייצא את המחלוקת הפנימית שלנו לחוץ לארץ - אבוי לנו".

גרינוולד: "ברגע שאנשים נבחרו, הם נבחרו. יש לנו הסכם עם שתי המפלגות הללו, זו עובדה. כתנועת המזרחי חשוב לנו להיות מחוברים למגזר הדתי-לאומי, זה אנחנו. המזרחי תמיד הייתה קשורה למודל ההיסטורי ועברה את כל הגלגולים האחרונים".

דובר: "זה משפיע באופן בלתי נמנע. המפד"ל שהייתה המפלגה הדתית בכנסת כל השנים היא איחוד של התנועות המזרחי והפועל המזרחי. מאז אנחנו הולכים ביחד והיא חלק מהמזרחי העולמי, השלוחה הישראלית בעולם".

איפה תהיו בעוד המש שנים?

גרינוולד: "אנחנו מגדילים את מספר השליחים כל הזמן. המטרה שלנו היא למצוא שליחים עוד יותר טובים להכשרת מורים מקומיים, שיתנו מענה למאות ילדים שלא זוכים ללמוד בבתי ספר יהודיים. זכות גדולה. סיפר לי שליח מונצואלה שהגיע לארץ לביקור מולדת שהוא יצא למסעדה עם כל המשפחה, ושם התקרב אליו יהודי ואמר לו 'תשמע, אתה לא מזהה אותי, הייתי תלמיד שלך בבית ספר בוונצואלה ובזכות ההשפעה והנוכחות שלך החלטתי לעלות לארץ ולהתגייס', זה מרגש מאוד. יש לנו דוגמאות רבות כאלו. אנחנו קוראים לציונות הדתית להרים את דגל השליחות מחוץ לישראל. תתגייסו, תתרמו ליהדות בתפוצות - הם צריכים אותנו, זה יעד שהציונות הדתית מגלה באיחור שנהיה קריטי".

אביקסיס: "אני רוצה לראות שהצלחנו להגיע לעוד חמש-עשרה קהילות יהודיות שעוד לא הכירו את המתכון המופלא של ציונות-דתית בחוץ לארץ בגלל שהתרחקו ועכשו הם שוב מתעניינים ביהדות ובציונות בזכות השליחים שלנו".

דובר, במה אתה גאה במיוחד? "הדבר שמצער אותי הוא שהדרות הקורמים לא האמינו שהציונות הדתית תעמוד בראש הפירמידה ולא זכו לראות את המהפך האדיר שקרה בחמישים השנים האחרונות. זה היה חלום. היינו שוליים במערכת שנשלטה על ידי החילונים והנה, אחרי מאה שנה, על כיסאו של הרצל יושב יהודי שומר תורה ומצוות חובש כיפה סרוגה. אנחנו, נציגי המזרחי, מחזיקים במוסדות הלאומיים, לראשונה תפסו אנשים מהמגזר הדתי-לאומי את ההגה והם מובילים. זו האמירה הכי משמעותית - הציונות הדתית ניצחה. כל השאר לא משנה".

אביקסיס: "האם אנחנו מנתקים חיבור עם אלו שהחליטו לא לעלות? לדעתנו לא. גם כשהם שם צריך לטפל במסרים של מדינת ישראל וארץ ישראל. וצריך גם לעבוד קשה לא רק כדי שיעלו לישראל, אלא כדי למנוע התבוללות"

גרינוולד: "אנחנו קוראים לציונות הדתית להרים את הדגל לשליחות בחוץ לארץ. תתגייסו, תתרמו ליהדות בתפוצות - הם צריכים אותנו, זהו יעד שהציונות הדתית מגלה באיחור שנהיה קריטי"

לארץ ישראל". גרינוולד: "ככל שיהיו יותר יהודים בארץ, יהיה לנו פחות מה לעשות שם. אבל בינתיים, ככל בוקר אחרי אמירת 'מודה אני', אני שואל את עצמי מה אני עושה היום כדי לקחת חלק במאבק בהתבוללות". עם זאת הוא מבהיר כי הם עוברים גם עם בתי ספר לא יהודים וזרמים אחרים. "גם שם יש לנו משימה, שהקונסרבטיבים והרפורמים יקבלו שליחים. אני נציג של תנועת המזרחי אבל אנחנו עוברים עם כל הזרמים, אני משרת את כל עם ישראל. אנחנו תומכים בתנועות האלו כי הן חלק מהמערכת הזו".

המקף המחבר

קואליציה, אופוזיציה, בריתות פוליטיות ומינויים - ההסתדרות הציונית מורכבת כמעט כמו ממשלה בישראל. בשנות פעילותה יצרה לעצמה ההסתדרות הציונית תדמית של מחלקת ג'ובים עם משכורות גבוהות, גוף בעל תקציבי עתק ועמדות כוח. "מה הבעיה?" מודעק דובר, "זה כסף לשיבות הסדר, למכינות הצבאיות ולהתיישבות, וזה בסדר גמור, זה חלק מההתנהלות הפוליטית של המוסדות הלאומיים, כל אחד לטובת המגזר שלו. המזרחי לא רואים? לכולם מחלקים והם יגידו שהם לא מעוניינים? אומנם המזרחי יושבת שם, אבל היא לא עושה את זה בשביל הג'ובים ובשביל הכסף. אנחנו לא רוצים לקבל את קק"ל כדי להשפיע על ההתיישבות? את תיק החינוך כדי להשפיע על החינוך היהודי בעולם? אבסורד להסתכל על זה כדבר שלילי. ככה משפיעים, בין השאר גם על העלייה". גם גרינוולד משווה זאת להתנהלות הפוליטית של הממשלה: "בממשלת ישראל יש כמה שרים וכמה משרדי ממשלה ובהסתדרות הציונית זה בדיוק אותו דבר, רק של העם היהודי כולו. כמו שצריך משרד לענייני מים, כך צריך כל מחלקה בהסתדרות הציונית. מה שחשוב הוא מה שאנחנו עושים, למשל שהמחלקה לחינוך מעסיקה עשרות שליחים למורים. ישבתי עם נשיא הקהילה היהודית בצרפת, הוא התחנן שנהיה מעורבים במערכת החינוך הלא יהודית, שניתן ארבע שעות בשבוע לאלו שלומדים בבתי ספר ציבוריים".

זה בעצם תפקיד שמורכב מאנשי הבית

להיות אורח בכנס בוגרי בני עקיבא בארגנטינה. היו שם 600 איש שעלו ב-50 השנים האחרונות. שאלתי אותם אם הוא יודעים כמה חבריה מגיעים היום לסניף בנ"ב בארגנטינה. זה מקום עם הרבה יהודים, ומגיעים בקושי 15, כי כולם פה. כל מי שהיה בקהילה היהודית הציונית, עלה. אבל לא נגמרו היהודים בארגנטינה, יש שם עוד 180 אלף יהודים עם אחוזי התבוללות מטורפים. לאן הם הולכים? אם הם ברי מזל, יהיו חרדים. אם לא, הם יתבוללו. לכן ההבנה הייתה שאנחנו צריכים להזיז את הפרו'קטור, להציע ציונות דתית לאלו שאף פעם לא שמעו עליה". אביקסיס וחבריו הקימו מודל חדש. "העתקנו את הפעילות שלנו לשכונה אחרת שאליה היהודים עברו במהלך השנים. היא יותר מבוססת ולכן גם יותר מתבוללת. הבאנו רב ציוני, משפחה של בני עקיבא וארבעה שליחים, והתחלנו מחדש מול אוכלוסייה חדשה".

גרינוולד חריף יותר, ומבחינתו זו חובה: "בטח שיש רצון שהם יעלו לארץ. כשיש שליח מוצלח שמדבר על מדינת ישראל וההיסטוריה שלה ובליל שבת מגיע לבית הכנסת ואומר דבר תורה ולארוחת צהריים מוזמן חלק מהתושבים והם רואים בהשתאות והתפעלות את אותה משפחה, הם אומרים לעצמם שהם רוצים להיות כאלו. אבל עו"ד שגר באיטליה ומת להגיע לארץ, איך הוא יגיע? הוא לא מדבר מילה בעברית, התואר שלו לא מאפשר לו להיות עו"ד בארץ. אז הוא שולח את הילדים לבני עקיבא ופעיל בקהילה, וכל קיץ הוא יטוס ארצה וגם בפסח ובסוכות יקפוץ לכאן. בסוף הוא כנראה גם יעלה, אבל זה קשה".

מתי התפקיד של המזרחי בעולם ייגמר? אביקסיס: "התפקיד צריך להיגמר בעולם הזה, אבל בלי המשיח זה לא יקרה. עדיין יש היום יותר יהודים בחו"ל מאשר בישראל, והמספרים בחו"ל הולכים ויורדים בגלל התבוללות, לא בגלל שהם עולים לארץ. מקום המדינה עלו מאה אלף יהודים מארה"ב, זה כלום בעיניי. מה שכן דוחף אנשים לארץ הוא שמדינת ישראל הפכה להיות מאור אטרקטיבית, יש חינוך טוב בחינם ויכולת לעבוד מרחוק".

דובר: "כל זמן שיהיו יהודים בגולה, המזרחי הוא קריטי כי הוא הסיכוי היחיד להביא יהודים